

Индекс сбитости при рождении колеблется в пределах 132,6-137,5%, в годовалом возрасте – 143,7-148,0%, т.е. отмечается увеличение, указывающее на хорошее развитие массы тела животных.

Индекс костистости при рождении составил 16,2-16,7%, а в 12 - месячном возрасте – 13,2-14,1%, т.е. идет незначительное уменьшение этого индекса с возрастом. Это свидетельствует об относительно медленном росте и развитии скелета как одиноким, так и двойным животным. Изучение экстерьера и индексов телосложения по промерам тела подопытных животных также показало, что происхождение и тип рождения ягнят не сказывается на их внешних формах и телосложении.

Основные промеры статей тела и индексы промеров показывают, что молодняк овец породы архаромеринос характеризуется относительной высоконогостью, более тонким, но прочным костяком, хорошо развитой грудной клеткой.

Анализируя показатели индексов телосложения можно констатировать, что с возрастом ~~подопытные ягнята~~ приобретают более развитые мясные формы, на что указывает увеличение показатели индексов сбитости и растянутости и уменьшение индексов длинноногости и костистости.

1. Богданов Е.А. Общее животноводство // Учение о разведении с.-х. животных - М. : Гостехиздат, 1926. - 412 с.
2. Кулешов П.Н. Теоретические работы по племенному животноводству.- М.: Сельхозгиз, 1947.- 223 с.
3. Малигонов А.А. О скорости весового роста животного организма в различные периоды в связи с величиной растущей массы // Тр. Кубанского СХИ. - Краснодар, 1935.- Т.3.- С. 151-157.
4. Чирвинский Н.П. Избранные сочинения в двух томах.- М.:Сельхозгиз, 1949.-Т.1.-528с.
5. Тойшибеков М.М. Изменчивость постнатального онтогенеза и продуктивность мясошерстных овец. - Алма-Ата: Наука, 1983.- С. 21-34.

* * *

Зерттеу жұмыстарының нәтижесінде қазақтың арқармеринос қойының өнімділік көрсеткіштері олардың экстерьері ерекшеліктері мен дене индексіне байланысты болатындығы анықталды.

The study found the dependence of the meat and wool productivity of sheep breed merino Kazakh argali from exterior features and body build indexes.

ӘӨЖ 619:614.31.

СҮТ ӨНДІРУ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ЖЕЛІНСАУДЫҢ ЖАСЫРЫН ТҮРІН АНЫҚТАУДЫҢ ЖЕДЕЛ ӘДІСІ

THE EXPRESS TRAIN A METHOD DEFINITION SUBCLINICAL MASTITIS FORMS IN A DAIRY FARMING

Құдайбергенова Ж.Н.
Kudaibergenova Zh.N.

Қазақ ұлттық аграрлық университеті

Сүт және одан өндірілетін сүт өнімдеріне ерекше талаптар қойылады, себебі санитариялық-гигиеналық талаптардың бұзылуы, зиянды микроорганизмдер мен кейбір жұқпалы аурулардың қоздырғыштарының дамуы үшін өте қолайлы. Ал, микробиологиялық көрсеткіштері бойынша тағамға пайдалануға сәйкес келмейтін сүт өнімдері көптеген тағамдық улануларға әкеліп соғуы мүмкін.

Сүт өндірісіндегі аса маңызды және кең таралған жағдай- сиыр желінсауы. Желінсау көп көлемде

шығын әкелетін, күрделі категориялы ауруға жатады, әсіресе, оның жасырын түрінде сиырлардың сүттілігі мен сүт сапасының төмендеуі, сиырлардың уақытынан бұрын саууға жарамсыз болу себептерінен айтарлықтай шығын әкеледі. Сонымен қатар, желінсаумен ауырған сиырдың сүттілігі төмендеп қана қоймай, ол келесі сауын кезеңіне дейін қалпына келе алмайды [1].

Қазіргі таңда елімізде шаруашылықта өндіріліп жатқан сүт желінсауға үнемі тексерілмейді. Ал мұндай сүтті тұтыну барысында оның қауіпсіздігіне сенімді бола алмаймыз.

2009 жылдың қазан айында Алматы қаласында болған «сүт рейді» нәтижесінде қала маңайы мен көшелерінде сатылып жатқан сүттердің желінсау ауруымен ауырған сиыр сүті бар екендігі және сүттің басқа көрсеткіштері жөнінен сын көтермейтіндігі анықталған.

Желінсау - сүттің санитариялық сапасын төмендететін факторлардың бірі болып табылады. Сиырдың желінсаумен ауруы көптеген факторларға байланысты: сиырды күтіп-бағу жүйесі, азықтандыру, жануарлардың ерекшеліктеріне, алдын алу шараларының ұйымдастырылу. Санитариялық-гигиеналық жағдайы төмен қораларда сиырларды күтіп-бағу, желінсау ауруын тудыратын патогенді микроорганизмдердің дамуы мүмкін. Оларға сауын қондырғылары және ауа-тамшылы жолмен тез таралатын алтын түсті стафилококк, стрептококктердың бірнеше түрлері, 100 астам колиформды бактериялардың түрлері жатады. Сиырларды толыққұнды азықтандырмау малдың имунитетін төмендетіп, желінсауды тудыруы мүмкін [2].

Желінсау - сүт безінің қабынуы. Ол механикалық, термиялық, химиялық және факторлардың әсер етуінен пайда болады. Желіннің қабынуы сүттің түзілуі, сүттің бөлінуі, сүт көлемінің азаюы мен сүттің сапасының төмендеуімен сипатталады. Желінсау көбінесе сауын сиырларында байқалады, сауын сиырлады күтудің зоогигиеналық талаптары бұзылған жағдайда кездеседі. Желінсаумен ауырған сиыр сүтінің сутектік көрсеткіші (рН 6,83-07,19) және қышқылдығы (8-12⁰) төмен болады. Оның химиялық құрамы өзгереді: казеин, құрғақ заттары, лактоза, кальций, майлылығы төмендеп, ал альбумин, глобулин, хлоридтер жоғарлайды. Стрептококктар тудырған желінсау сүтін пайдалану ересек адамдарда асқазан- ішек жолдарын және балаларда стрептококкты баспаны тудырады.

Желінсау ауруының қауіптілігі оның ешбір белгісі білінбей жабық түрде өтуі, мұны клиникалық белгісі жоқ, субклиникалық деп атауға болады.

Мұндай жағдайда сүтті зерттеудің арнайы әдістері : бромтимолмен көгімен, мастидин немесе димастин, индимаст, сульфوماстпен реакция жасау, түндыру пробасымен және басқа әдістермен анықтауға болады [3].

Зерттеу мақсаты

Біздің басты мақсатымыз сүт өндіру шаруашылығындағы сауын сиырларының желінсау ауруының жасырын түрін анықтау үшін қолданылатын диагностикалық тесттердің тиімділігін бағалау

Әдістер мен материалдар

Жұмыстың зерттеу бөлімі Алматы облысы, Ақбұлақ ауылында орналасқан «Мир» сүт өндіру шаруашылығында жүргізілді. Тәжірибе барысында желінсауды анықтауға арналған тест бромтимол мен сульфомаст тесттері салыстыра отырып зерттелді. Шаруашылықта барлығы 360 мал басы бар, оның 200 сауын сиырлар. Бұл сауын сиырлар 4 топқа бөлінген: 1) жаңа туған сиырлар, 2) алғашқы 3 ай сауылған сиырлар, 3) сауылғанына 3 ай асқан сиырлар, 4) 6-7 ай сауылған сиырлар. Біз жаңа туған топтағы сиырларды желінсау ауруына тексерген едік.

Бромтимолмен тексеру: бромтимолдың 0,5 %- дық спиртті ерітіндісін дайындап алады (50 мл дистилденген су + 50 мл спирт + 0,5 г бромтимол). Арнайы ыдысқа желіннің әр үрпісінен жеке-жеке 1 мл сүт сауып алып, оған 3-4 тамшы реактив қосып араластырады, егер сиыр ауру болса сүттің түсі қою жасыл-көкке боялады. Сүт таза болса тек сарғыш тартып қана қояды.

Сульфомастпен тексеру: сульфаноиддың 10,0г + фенол қызылының 0,03г оған 100 мл дистилденген су құйып араластырып ерітінді дайындайды. Арнайы ыдысқа желіннің әр үрпісінен 1 мл сүт алып, оған 1-2 тамшы реактив қосып таяқшамен араластырады. 3-5 секунд ішінде реакцияны көрсетеді. Егер сульфомасттың түсі сарғыш – қызыл болса сүт әлсіз қышқылды болады, сары болса - сүттің қышқылдығы жоғары болады, ал қызыл болса – сүттің сілтілігі жоғары. Егер сиыр желінсаумен ауыратын болса сүт қоймалжың болып іртіктеніп кетеді. Осы көрсеткіштер арқылы сүттің сапасын (қышқылдылығын, сілтілігін) анықтауға болады.

Зерттеу нәтижелері

Зерттеу нәтижелеріне байланысты алынған мәліметтер қорытындылары 1- кестеде көрсетілген.

1-кесте. Желінсауды сульфомаст және бромтимол тестымен анықтаудың салыстырмалы нәтижесі

№	Сиырлардың аты	Бромтимол				Сульфомаст			
		Аурудың бар немесе жоқ болуы	Уақыты, с	Қойыртпақтың пайда болуы	Сүттің түсінің өзгеруі	Аурудың бар немесе жоқ болуы	Уақыты, с	Қойыртпақтың пайда болуы	Сүттің түсінің өзгеруі
1	8018-Вестъ	++++	15	әлсіз	әлсіз жасыл	++++	3	қоймал-жың	сары қызыл
2	Алая-6773	++	16	әлсіз	әлсіз жасыл	++++	2	қоймал-жың	сары қызыл
3	Далина-7930	++++	14	қоймалжың	әлсіз жасыл	++++	3	қоймал-жың	сары қызыл
4	Март-4230	-	-	-	-	++++	3	қоймал-жың	сары қызыл
5	Лена-8180	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Даша-8020	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Мая-7342	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Маша-8118	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Весна-7242	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Февраль-2126	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Дина-2123	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Буренок-2222	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Мышонок-232	++++	19	қоймалжың	әлсіз жасыл	++++	3	қоймал-жың	сары қызыл
14	Апрель-3646	++++	20	қоймалжың	әлсіз жасыл	++++	3	қоймал-жың	сары қызыл
15	Май-6965	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Июль-6547	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Июнь-5545	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Август-3221	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Сентябрь-1225	-	-	-	-	++++	2	қоймал-жың	сары қызыл
20	Октябрь-1546	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Ноябрь-5586	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Декабрь-1225	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Дина-3665	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Кура-4554	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Алеша-2112	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Морозка-9987	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Юра-8588	-	-	-	-	++++	3	қоймал-жың	сары қызыл

Ескерту: «++++»- желінсау ауруына оң нәтиже, «++»-желінсау ауруына күдікті, «-» - желінсау ауруына теріс нәтиже.

Зеттеу нәтижелерін талдау

Желінсау ауруына шаруашылықтағы 27 бас сиыр тексерілді, бромтимолмен желінсау ауруына тексергенде 27 бас сиырдың 5-і желінсау ауруына оң реакция берсе, ал сульфомастпен тексергенде 27 бас сиырдың 8-і желінсау ауруымен ауратындығы анықталды.

Шаруашылықтағы тексерілген мал басының 29,6% сульфомастпен тексергенде оң реакция берсе, ал 18,5% бромтимолмен тексеру нәтижесінде оң реакция берді.

Қорытынды

Зерттеу нәтижелеріне сүйене отырып мынадай қорытынды жасауға болады:

- сульфомаст диагностикалық тестінің қасиеті желінсау ауруының жасырын кезіндегі түрін анықтайды, жасалу жолы оңай, желінсауға тән қойыртпақ бірден түзіліп, анық түс пайда болады;

- сульфомаст диагностикалық тестінің құрамдас бөліктері елімізде тез табылып, қол жетімді бағамен алуға болады;

- шаруашылықтағы сауын сиырларының желінсау ауруының жасырын түрін анықтауда сульфомаст диагностикалық тестін қолдану тиімді және өндіріске енгізуге болады.

Сульфомаст диагностикалық тестін сиырдың жасырын желінсауын анықтау үшін қолдану тиімді және өндіріске енгізуге болады.

1. М.Аспандиярова. Экспресс - метод выявления ингибирующих веществ. Переработка молока №4, 2010.
2. А.Прокуратова. Мастит у коров. Молоко & корма менеджмент. №15, 2007.
3. В.Г.Дукаченко «Сүт фермаларындағы мал дәрігерлік санитария», «Қайнар» 1974.

* * *

В статье приведены сравнительные результаты исследований коров на мастит в молочном хозяйстве. По результатам исследований установлено, что маститный тест сульфомаст по сравнению с бромтимолом, при исследований на субклинической формы мастита является более эффективным.

In article comparative results of researches of cows on a mastitis in a dairy farming are resulted. On result of researches it is established that the mastitis the test sulfomast in comparison with bromtimol, at researches on subclinical forms of a mastitis is more effective.

УДК 636.1.82

ХАРАКТЕРИСТИКА ЛОШАДЕЙ ЧИСТОКРОВНОЙ ВЕРХОВОЙ ПОРОДЫ ПЛЕМЕННОЙ ФЕРМЫ ТОО «БАЙСЕРКЕ - АГРО»

DESCRIPTION OF HORSES THOROUGHBRED BREED BREEDING FARM LLP «BAYSERKE – AGRO»

Исхан К.Ж. кандидат с-х. Наук
Iskhan K.Zh.

РГКП «Казахский национальный аграрный университет»

Хозяйство ТОО «Байсерке-Агро» организовано в 2002 году на месте бывшего совхоза Панфиловский Талгарского района Алматинской области. Приказом МСХ РК хозяйству присвоен статус племенной фермы по разведению лошадей английской чистокровной верховой породы. На 1 января 2011 года на племенной ферме имеется 16 голов жеребцов-производителей и 30 голов кобыл. Чистокровная верховая порода – самая распространенная конская порода в мире. Чистокровных лошадей разводят во всех регионах Казахстана, в том числе и в ТОО «Байсерке - Агро». Эта порода имеет большое значение как в конном спорте, так и в племенном коневодстве. В Казахстане при использовании чистокровной верховой породы созданы кустанайская и кушумская породы лошадей.

Чистокровная верховая лошадь – это крупная гармонично сложенная, глубокая, костистая лошадь характерного верхового типа, отличающаяся крепостью конституции и правильным экстерьером. Средние промеры маточного состава племенной фермы ТОО «Байсерке - Агро» составляют: высота в холке – 161,5 см, косая длина туловища – 161,0 см, обхват груди – 182,25 см, обхват пясти – 19,5 см. Промеры жеребцов – производителей: высота в холке – 162,8 см, косая длина туловища – 163,0 см, обхват груди – 186,8 см, обхват пясти 20,25 см.

У чистокровных верховых лошадей хозяйства пропорциональная сухая голова, длинная шея, широкий ганах, средней длины затылок. Хорошо выраженная холка, косая лопатка, короткое плечо, длинное предплечье и кородкая пясть средней длины, и нормального наклона бабки, крепкие пигментированные копыта. Длинное бедро и плюсна. Широкая и глубокая грудь, округлые ребра. Спина и поясница средней длины, хорошо обмускулены. Длинный, широкий, нормального наклона круп. У всех лошадей хозяйства очень хорошо развиты все суставы. Лошади отличаются общей сухостью и хорошо выраженной мускулатурой.

Приведенный на фото 1 рыжий жеребец Фракассан (Fragrant Hill - Linamix) пробонитирован классом элита, при экстерьерной оценке в 2 года на Алматинском ипподроме имеет комиссионную